

300 godina mode u Sloveniji

narodna galerija,
ljubljana, travanj-svibanj 1966.

šek

→ S izložbe 300 godina mode u Sloveniji

»Trista godina mode u Sloveniji« bila je velika i obimna kulturno-povijesna izložba koju je prošle godine u jesen brižljivo priredio mariborski Pokrajinski muzej, a u travnju ove godine bila je postavljena i u prostorijama Narodne galerije u Ljubljani. To je bila prva izložba takve vrste u Sloveniji, novost među muzejskim priredbama, koja je s uspjehom pobudila zanimanje za sistematsko sabiranje nošnje i njezino proučavanje. Prije toga je i u posljednjim desetljećima, s nekadašnjim narodnim preporodom povezano i započeto zanimanje za folklornu narodnu nošnju, dobilo već prve solidne temelje u studijama Angelosa Baša i Marije Makarovič. Već podosta razvijeno i uvedeno sakupljanje i izlaganje kostima i mode kod susjednih naroda — Hrvata, Talijana i Austrijanaca — bilo je priređivačima ove izložbe u Sloveniji velikom potporom. Rezultat priprema i posla bio je veoma povoljan, pri čemu ima najviše zasluga autor zamisli o sakupljanju i izlaganju te građe historičar umjetnosti iz mariborskoga Pokrajinskog muzeja dr Sergej Vrišer sa svojim suradnicima. Kao dokumentat priredbe »300 godina mode u Sloveniji« jest stručno pripremljen izložbeni katalog i ne-

grupa »be-54«

mestna galerija,
ljubljana, travanj 1966.

mirko juteršek

što časopisnih članaka (među najzanimljivijima: Dialogi 11/1966, broj 2, str. 89—92). Utemeljenje stalne zbirke kostima i s time u vezi nekog središta za daljnje specijalizirano sakupljanje i proučavanje mode u Sloveniji još je jednom ostalo neriješeno (vidi članak u »Delu« od 2. srpnja 1966, str. 6); svakako Maribor ima najveće mogućnosti da nastavi započeto djelo.

Izložba mode iz prošlosti u Sloveniji — što služi kao uvid u način oblačenja i u oblik nošnje kroz trista godina — bila je sastavljena isključivo od plemićke i građanske nošnje, od njihove prazničke i skupocjene odjeće. Radnička odjeća i nošnja siromašnijih slojeva nije se naime ni sačuvala. Izložba je bila po izvornoj odjeći skromna. U izložbenoj je građi bila rijetka i odjeća sve do sredine 19. stoljeća, a s kraja 16. i iz 17. stoljeća nije bilo gotovo nijednoga poznatog primjerka. Tako je cjelovit razvojni prikaz pored sačuvane odjeće i modnih predmeta koji joj pripadaju dopunjavala galerija uljanih slika — portreta, grafike, plastike, crteža i fotografiskih snimaka. Iz 19. je stoljeća bila posebno bogato zastupljena ženska odjeća, zatim vojničke i staleške uniforme. Sva ta lijepo

sačuvana odijela bila su prikazana na krojačkim lutkama, koje u različnosti svojih oblika pričaju zanimljivu historiju. Pokrajinski je muzej u Mariboru mnoštvo eksponata sakupio po drugim slovenskim muzejima, nešto je otkupio i dobio od privatnika, a najviše je eksponata pristiglo iz njegove stare zbirke. Uvjeti za osnivanje stalne muzejske izložbe mode u Sloveniji u proteklim stoljećima na taj su način, s obzirom na sakupljenu građu i prve nužne stručne pokuse, već posve dobri.

Ugodnu istovremenu priredbu i dopunu ovoj izložbi predstavljalo je u travnju u ljubljanskom Narodnom muzeju gostovanje izložbe »Moda od fin de sièclea do charlestona«, koju treba da spomenemo u vezi s time. Bila je to iz Zagreba prenesena izložba novih primjeraka iz zbirke kostima zagrebačkog Muzeja za umjetnost i obrt. Prikazano je nekoliko izvanredno lijepih građanskih i modno kreiranih odijela višega sloja, koja su, usprkos vremenskoj udaljenosti, rijetki kulturnopovijesni primjerci tadašnjeg načina oblačenja što se slaže sa stilskim govorom prohujalih epoha i ima tako samostalnu oblikovnu vrijednost.

Od tri ljubljanska likovna izložbena prostora — donjih prostora Moderne galerije, Male galerije i Mestne galerije, namijenjenih za priređivanje izložbi — ove se godine u Mestnoj galeriji, u starom dijelu grada uz barokno sjedište gradskog narodnog odbora, održalo najviše izložbi. Među najznačajnijima bile su izložbe ULUH-a, samostalna izložba Marija Pregelja i polovinom godine iz Beograda prenesena izložba austrijske suvremene umjetnosti. Između njih bilo je nekoliko vrlo zanimljivih grupnih izložbi domaćih umjetnika. Nas zanima u prvom redu izložba nekih mladih umjetnika udruženih u grupu »BE-54«. To je naziv koji je prije nekoliko godina izabralo za grupni generacijski nastup manje društvo (prije svega vezanih za staro poznanstvo s akademije) slovenskih umjetnika. S novim pristupima povremenim izložbama tih umjetnika njihov je broj u međuvremenu narastao, tako da je ovaj put (četvrti) nastupom u okviru »BE-54« obuhvaćeno osam mladih izlagača: Petar Černe, Andrej Jemc, Rudi Kotnik, Tone Lapajne, Bogdan Meško, Štefan Planinc, France Rotar i Viktor Snoj. U javnosti su se oni dosad istakli prije svega kao pojedinci. Tako ni sadašnji sastav grupe ne govori o nekom